

Metodika – Malá zařízení k využívání bioodpadů

Zpracovatel dokumentu	Ing. Oldřich Vopršal, OŽPZ voprsal.o@kr-vysocina.cz
Verze	2.0
Datum vydání verze	27. 6. 2017
Cílová skupina	Zaměstnanci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností
Účel	Seznámení s obsahem stanovisek jednotlivých složek životního prostředí jako podkladů pro vydání kladného (nebo záporného) vyjádření odboru životního prostředí obecního úřadu obce s rozšířenou působností

Malá zařízení jsou zařízení na využití vybraných biologicky rozložitelných odpadů, provozovaná dle § 33b odst. 1 písm. b) zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpadech“) na základě kladného vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“) podle § 79 odst. 4 písm. e) zákona o odpadech a v souladu se zvláštními právními předpisy na ochranu zdraví lidí a životního prostředí, v souladu s nimiž je zařízení zřízeno a provozováno.

Před vydáním daného kladného či záporného vyjádření odboru životního prostředí OÚ ORP je žádoucí získat předběžnou informaci stavebního úřadu, zda bude stavebním úřadem v předmětné věci vedeno správní řízení (např. umístění stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit vliv jejich užívání na území, měnit využití území, stavební povolení nebo ohlášení) a zda odbor životního prostředí OÚ ORP bude vystupovat jako dotčený orgán státní správy. Dále je žádoucí požadovat stanovisko příslušného stavebního úřadu k záměru z hlediska územně plánovací dokumentace a krajské hygienické stanice z hlediska ochrany veřejného zdraví.

Vyjádření OÚ ORP podle § 79 odst. 4 písm. e) zákona o odpadech doporučujeme řešit jako koordinační vyjádření všech složek životního prostředí z důvodu zajištění souladu ochrany životního prostředí jako celku. Podrobná stanoviska jsou za jednotlivé úseky uvedena níže.

Požadavky na podmínky provozu malého zařízení

Malé zařízení zpracovává využitelné biologicky rozložitelné odpady pro jednu zakládku v množství nepřekračujícím 10 tun těchto odpadů; roční množství bioodpadů zpracovávaných malým zařízením nesmí přesáhnout 150 tun.

Výstupy ze zařízení jsou hodnoceny na základě prováděných kontrol podle přílohy č. 5 vyhlášky č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady (dále jen „vyhláška č. 341/2008 Sb.“) a dle výsledků rozborů je určeno jejich využití. Jelikož malá zařízení nemusí být vybavena váhou, lze údaj o hmotnosti bioodpadů stanovit na základě odborného odhadu (hmotnost nákladu automobilu, objemu odpadů a přepočtu dle objemové hmotnosti apod.).

Vzhledem k tomu, že malá zařízení nejsou provozována na základě schváleného provozního řádu, který by byl nedílnou součástí rozhodnutí o udělení souhlasu k nakládání s odpady vydaným příslušným krajským úřadem, tak jako je tomu u kompostáren s kapacitou nad 150 t odpadů / 1 rok, ale k jeho provozu stačí kladné vyjádření OÚ ORP (které musí být v souladu se zvláštními právními předpisy na ochranu zdraví lidí a životního prostředí,

v souladu s nimiž je zařízení zřízeno a provozováno) je na základě přílohy č. 3 odst. 2 písm. f) vyhlášky č. 341/2008 Sb. povinností provozovatele takového zařízení vést provozní deník.

Obsah provozního deníku malého zařízení:

1. Název malého zařízení a adresu včetně pozemkového parcelního čísla a názvu katastrálního území a identifikační údaje vlastníka pozemku.
2. Identifikační údaje provozovatele malého zařízení.
3. Jméno osoby odpovědné za provoz malého zařízení a údaje o její dosažitelnosti.
4. Jména osob odpovědných za vedení jednotlivých záznamů a přehled údajů a informací, které budou do provozního deníku zaznamenány.

Záznamy do provozního deníku malého zařízení musí být vedeny (číslovány) v nepřerušované číselné řadě, datovány a podepsány osobou, která záznam provedla, zápis musí být proveden bezprostředně po vzniku situace, kterou popisuje (tentýž den), a to minimálně v následujícím rozsahu:

1. Všechny skutečnosti charakteristické pro provoz zařízení – např. jména obsluhy, vybrané údaje o provozu zařízení – druhy a množství (hmotnost) přijatých bioodpadů, datum zřízení zakládky, druhy bioodpadů a surovin použitých k vytvoření zakládky, datum překopávek, expedice rekultivačního kompostu a způsob jeho využití.
2. Měření teplot v rámci použitého technologického způsobu.
3. Záznamy o školení pracovníků zařízení, o kontrolách v zařízení apod.
4. Havarijní situace a způsob jejich řešení.

Přílohou provozního deníku jsou protokoly nebo jejich kopie o prováděné kontrole výstupů 1x za rok a záznamy o kontrolách provedenými kontrolními orgány.

Dále provozovatel kompostárny zabezpečí místo proti vstupu nepovolaných osob a označí ho informační tabulí (s uvedením informací o kontaktu na provozovatele a provozní době zařízení)

Požadavky na kontrolu výstupů z „malého zařízení“ z hlediska účinnosti hygienizace

V malém zařízení mohou být zpracovány pouze odpady rostlinného původu definované v seznamu B přílohy č. 1 vyhlášky č. 341/2008 Sb. a další suroviny či odpady rostlinného původu nebo materiály, které prokazatelně zlepšují kvalitu procesu kompostování a kvalitu výsledného kompostu (přípravky k úpravě pH apod.).

Pokud jsou výstupy z malého zařízení využity k zakládání nebo k údržbě veřejné zeleně v obci, z jejíhož katastrálního území bioodpady zpracováváné v malém zařízení pocházejí, není nutné provádět kontrolu hygienizace. Je však nutné zabezpečit správný teplotní režim dle tab. 2.1. přílohy č. 2 vyhlášky č. 341/2008 Sb..

Výstupy z malého zařízení, které nejsou uváděny na trh nebo do oběhu podle jiných právních předpisů a které jsou používány mimo lesnickou a zemědělskou půdu k zakládání nebo k údržbě veřejné zeleně v obci, z jejíhož katastrálního území bioodpady zpracováváné v malém zařízení pocházejí, se nezařazují do skupin podle přílohy č. 6 odst. 2 vyhlášky č. 341/2008 Sb..

Výstupy zařízení, které jsou uváděny na trh nebo do oběhu (1. skupina), musí splňovat požadavky jiných právních předpisů (zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, v platném znění).

Z pohledu ochrany ZPF dle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu a z pohledu ochrany PUPFL dle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích

Obecně lze říci, že nejvhodnějšími pozemky pro kompostování jsou pozemky již zpevněné nebo vodohospodářsky zabezpečené nesloužící k původnímu účelu – silážní žlaby, polní hnojiště, plochy a haly v průmyslových areálech, nevyužité plochy a haly v areálech zemědělských podniků. Jejich umístění na těchto pozemcích se nedotkne zájmu chráněného zákonem o ochraně ZPF a PUPFL.

Pokud je pozemek ZPF nebo PUPFL, je nutné provést odnětí ze ZPF nebo PUPFL. Žadatel musí podat žádost o vydání souhlasu s trvalým nebo dočasným odnětím

zemědělské půdy ze ZPF dle § 9 odst. 8 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF nebo odnětím z PUPFL podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích. V žádosti žadatel doloží odůvodnění, proč je nezbytně nutné kompostárnu umístit na pozemcích, náležejících do ZPF nebo PUPFL a proč není možno ji umístit na ostatní ploše (Poznámka: vlastnictví pozemku nebo jiné majetkoprávní důvody nemohou být rozhodujícím kritériem pro posuzování orgánem ochrany ZPF a PUPFL).

V případě umístění na ZPF bude souhlas udělen v případech, kdy nedojde k narušení organizace ZPF (§ 4 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně ZPF), odnětí půdy bude v souvislé ploše v nezbytně nutném rozsahu (§ 4 odst. 1 písmeno d) zákona o ochraně ZPF), záměr bude v souladu s územně plánovací dokumentací na zastavitelné ploše (§ 4 odst. 1 písmeno a) zákona o ochraně ZPF) a nebude umístěn na vysoce chráněné půdě (nedotkne se půd v I. a II. třídě ochrany dle vyhlášky č. 48/2011 Sb.), neboť ve smyslu § 4 odst. 1 písmene b) zákona o ochraně ZPF je třeba odnímat přednostně půdu méně kvalitní. Vysoce chráněné půdy odnímány dle § 4 odst. 3 zákona o ochraně ZPF pouze výjimečně, a to v případech, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany ZPF. Kompostárna podle našeho názoru takovým výrazně převažujícím veřejným zájmem není.

Z pohledu ochrany přírody a krajiny dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Posouzení souladu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny se provede v rámci vyjádření podle § 33b zákona o odpadech.

Z pohledu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)

Zjišťovacímu řízení podléhají kompostárny zpracovávající více než 2 500 tun odpadů kategorie ostatní za rok, a to z hlediska bodu 10.1, kategorie II zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zařízení k odstraňování nebo průmyslovému využívání odpadů).

Z pohledu ochrany povrchových a podzemních vod

Zabezpečení kompostáren z hlediska ochrany povrchových a podzemních vod je třeba posuzovat podle místních podmínek a kapacity zařízení. Obecně lze říci, že je třeba umísťovat kompostárny na pozemky, které se nenachází v bezprostřední blízkosti vodních toků a zdrojů pitné vody. Pozemky pro kompostárny by měly být rovné popř. jen mírně svažité. Nejvhodnější jsou pozemky zpevněné a vodohospodářsky zabezpečené, již nesloužící k původnímu účelu (např. silážní žlaby, plochy a haly v průmyslových areálech či areálech zemědělských podniků).

Záměr umístění kompostárny doporučujeme vždy projednat s příslušným vodoprávním úřadem ORP. Ten je příslušný podle povahy záměru k vydání závazného stanoviska podle ustanovení § 104 odst. 9 zákona č. 254/2001 Sb., zákona o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), popř. k udělení souhlasu podle § 17 odst. 1 vodního zákona.

Upozorňujeme, že v některých případech bude třeba záměr umístění kompostárny projednat s příslušným správcem povodí (jednotlivé státní podniky Povodí) a se správcem vodního toku (jednotlivé státní podniky Povodí, Lesy České republiky, s.p., obce...).

Pro malé kompostárny se podle vyhlášky č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady z hlediska vodohospodářského požaduje:

1. Zvolit místo se sklonem svahu max. do 3°, zakládku je možno v případě potřeby pokrýt vodonepropustnou textilií nebo kompostovat ve vacích nebo zakládku zastřešit.
2. Dodržet minimální vzdálenost od povrchových vod (vodní tok, rybník, jezero apod.) 50 m (je nutné zohlednit místní hydrologickou situaci).
3. Dodržet minimální vzdálenost od zdrojů pitné vody, zdrojů léčivých vod a přírodních minerálních vod 100 m (zohlednění hydrogeologické situace).
4. Zvolit místo mimo aktivní zónu záplavového území vodního toku.

Pokud bude na kompostárně nakládáno se závadnými látkami, tedy bude-li výluh z kompostu sveden do zachytné jímky, bude třeba zpracovat havarijní plán dle vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků. Náležitosti havarijního plánu jsou uvedeny v této vyhlášce. Havarijní plán schvaluje odbor životního prostředí místně příslušného OÚ ORP, v případě možnosti úniku závadných látek do vodního toku také správce povodí.

Z pohledu ochrany ovzduší podle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (dále jen „zákon o ochraně ovzduší“)

Kompostárny a zařízení na biologickou úpravu odpadů o projektované kapacitě 10 t nebo větší na jednu zakládku nebo větší než 150 t zpracovaného odpadu ročně jsou z pohledu zákona o ochraně ovzduší vyjmenovaným zdrojem znečišťování ovzduší dle přílohy č. 2 k tomuto zákonu (kód 2.3.). Vydávání příslušných závazných stanovisek a povolení provozu dle zákona o ochraně ovzduší přísluší krajskému úřadu.

Malé kompostárny s kapacitou pod tímto limitem jsou z pohledu zákona o ochraně ovzduší nevyjmenovanými zdroji znečišťování ovzduší. Kompetentní k vydávání příslušných závazných stanovisek (k umístění, provedení a užívání stavby) je, dle § 11 odst. 3 zákona o ochraně ovzduší, místně příslušný OÚ ORP. Pro vydání závazného stanoviska z pohledu ochrany ovzduší, by měl úřad, který závazné stanovisko vydává mít dostatečné informace o tom, jakým způsobem bude kompostovací proces probíhat - v jaké lokalitě, na jaké ploše, jaké budou vstupní suroviny/odpady, jakým způsobem bude zabezpečena vlastní technologie – drcení vstupních materiálů, překopávání, zda a kde bude vzniklý kompost skladován. V rámci závazných stanovisek může, ORP stanovit podmínky. Obecně lze doporučit stanovování závazných podmínek v případě, že je to účelné, tedy např. pokud projektová dokumentace provoz kompostárny dostatečně neřeší. V opačném případě, tedy pokud je dopad provozu kompostárny na kvalitu ovzduší v jejím okolí, dostatečně řešen v projektové dokumentaci, není stanovování podmínek do závazných stanovisek nutné. Zaměření případně stanovovaných podmínek, by potom mělo být zejména na řádnou provozní kázeň (př. pravidelné překopávání tak, aby nedocházelo k vniknutí emisí látek obtěžujících zápachem; skrápění přeschlého materiálu, tak aby bylo zabráněno vzniku prašnosti). Na provozovatele nevyjmenovaných zdrojů znečišťování ovzduší se obecně vztahují povinnosti uvedené v § 17 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší.

Z pohledu ochrany zdraví obyvatel

Místně příslušné územní pracoviště Krajské hygienické stanice kraje Vysočina se sídlem v Jihlavě si může vyžádat také např. hlukovou studii, pokud je zařízení umístěno v blízkosti zástavby a předpokládá se používání hlučné mechanizace (např. štěpkovač, drtič, traktor, návoz a odvoz materiálu).